

УДК 330.322.1:339.9

**ОЦІНКА РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Н. В. Потриваєва, О. В. Довгаль

Миколаївський національний аграрний університет

e-mail: potrivaeva@mnaui.edu.ua, dovgal@ua.fm

Потенціал будь-якого підприємства напряму залежить від ресурсного забезпечення, незалежності від імпорту й монополізації у сфері постачання ресурсів. Досліджуючи ресурсне забезпечення, слід враховувати не тільки наявні ресурси, але і можливий потенціал розширення, поповнення і відтворення існуючих джерел ресурсів, а також альтернативного їх використання у функціонуванні та розвитку підприємства, що і формує його ресурсний потенціал. Актуалізація проблем ресурсного забезпечення підприємств будівельної та аграрної галузей є вкрай важливим, адже раціональне використання ресурсного потенціалу підприємств є пріоритетом економічної безпеки держави.

Метою дослідження є оцінка ресурсного потенціалу підприємств Миколаївської області (зокрема, підприємств будівельної та аграрної галузей) в умовах глобалізації економіки на основі статистичного підходу.

Дослідження економічного та ресурсного потенціалу Миколаївської області довели, що потенціал для розвитку підприємств будівельної та аграрної галузей є на достатньо високому рівні. У південному регіоні будівельна галузь є потужною і достатньо розвинутою, має високий потенціал до зростання. Завдяки значним запасам мінеральної сировини та наявним виробничим потужностям, частка регіону в загальному обсязі виробництва промисловості будівельних матеріалів України становить більш ніж 5%, а за обсягом виробництва продукції і послуг економіки області – близько 3%. Мінерально-сировинна база у сфері будівельних матеріалів у загальному природно-ресурсному потенціалі області складає 14% [1].

Миколаївська область володіє добре розвинутою сировинною базою будівельних матеріалів. На її території знаходиться 11 видів корисних копалин, які застосовуються у виробництві будівельних матеріалів. Розробляється 44 родовища (в т. ч. 2 об'єкти обліку). Держбалансом враховується 4 родовища цементної сировини з загальними запасами 236,68 млн т за промисловими категоріями А+В+С1. Чотири родовища розробляються, видобуток на яких у 2016 році склав 0,79 млн т, або 17,65% від загального видобутку в Україні [1]. Область повністю забезпечена власною сировинною базою карбонатної сировини для випалювання на вапно і має непогані перспективи для її розширення. Забезпеченість запасами навіть при значному збільшенні об'ємів видобутку перевищує 100 років.

Будівельна галузь тісно пов'язана із мінерально-сировинним комплексом та обсягом виконаних будівельних робіт, адже собівартість будівельних

матеріалів безпосередньо залежить від собівартості сировини на них, яка постачається на підприємства досліджуваної нами сфери, а від ціни на будівельні матеріали залежить кінцева ціна 1м² нерухомості.

Основними проблемами, що негативно впливають на фінансово-економічний стан підприємств у цій сфері, є використання застарілих, енергомістких технологій, що базуються на фізично й морально зношеному обладнанні і забезпечують випуск традиційних і типових товарів, унеможлиблюють реальну конкурентоспроможність на ринку. До того ж кризові тенденції у світі та нестабільність у нашій країні, значно вплинули на стан будівельної галузі. За даними Державної служби статистики [2] у 2017 р. підприємства України виконали будівельні роботи на суму 101,1 млрд грн. Індекс будівельної продукції у 2017 р. у порівнянні з 2016 р. становив 120,9%, у т.ч. індекс будівництва будівель – 116,1%, інженерних споруд – 126,3%. Протягом аналізованого періоду відбулося скорочення питомої ваги й будівництва в структурі валової доданої вартості (на 1,4%) [3, с.168].

Дещо кращою є ситуація в агропромисловому комплексі, адже протягом досліджуваного періоду прослідковується зростання питомої ваги сільського господарства у структурі валової доданої вартості, яке завжди вважалося для України одним з основних видів економічної діяльності з 8,4% у 2010 р. до 13,8% у 2016 р. Варто зазначити, що зростання питомої ваги сільського господарства відбулося не за рахунок сподіваного прискореного розвитку цих галузей і перетворення України на передову аграрну країну, а за рахунок того, що спад у цих галузях був дещо меншим за середній в економіці, а також завдяки швидшому зростанню відпускних цін [4, с. 237; 5, с. 203]. Зокрема, індекс обсягу сільськогосподарського виробництва в Україні у 2016 р. склав 106,3% проти 98,5% у 2010 р. [3, с. 169].

Дослідження довели, що збільшення індексу обсягу сільськогосподарського виробництва в Україні протягом аналізованого періоду становило 3,7%. При цьому, 20 регіонів країни забезпечили приріст від 0,3% до 19,8%, зокрема у Вінницькій області – на 19,8%, Херсонській – 13,8%, Житомирській – 13,0%, Хмельницькій – 10,9%, Чернігівській – 10,1%, Миколаївській (3,9%). Зменшення показника відбулося в 4 регіонах: Донецькій (33,8%), Луганській (23,1%), Закарпатській (8,2%), Чернівецькій (4,7%) областях [3, с. 169].

Серед головних причин коливання сільськогосподарського виробництва у 2010-2016 рр. слід виокремити як зовнішні (значна залежність експорту продукції АПК від світових цін на продукцію), так і внутрішні чинники (зростання витрат на виробництво, зниження доходів населення і як наслідок скорочення попиту, зменшення обсягів виробництва харчової промисловості, яка переробляла значну кількість продукції сільського господарства). Основною проблемою економіки України, крім військової агресії на сході країни, і надалі залишаються її енергоємність, відсутність у підприємств інноваційної стратегії розвитку тощо [6, с.46].

Для розвитку досліджуваних підприємств необхідні суттєві інвестиції і тривалий час, а також цілеспрямована адаптація економіки до раціональних суспільних і особистих потреб населення. Зокрема, вважаємо за доцільне виділити такі напрямки вдосконалення діяльності підприємств будівельної галузі Миколаївської області на основі оптимізації управління їх ресурсним потенціалом: зменшення витрат на ресурсне забезпечення діяльності підприємства шляхом їх раціонального використання; приріст запасів ресурсів за рахунок проведення геолого-геофізичних робіт, удосконалення (спрощення дозвільної системи для розробки кар'єрів та поглибленої переробки сировини), що створить привабливий інвестиційний клімат, використання пільгових економічних інструментів і важелів за еколого-безпечно використання ресурсів, проведення робіт з рекультивації кар'єрів, утилізацію відходів, що дозволить застосувати прогресивні технології у промисловості в плані практики чистого виробництва; системне розв'язання питань економії сировинних матеріалів і паливно-енергетичних ресурсів, передбачаючи переробку промислових та побутових горючих відходів в альтернативне паливо для цементної промисловості, що надає їм суттєві переваги над сміттєспалювальними заводами та дозволяє позбавити довкілля від значної кількості відходів і знизити викиди парникових газів.

Розвиток та вдосконалення діяльності підприємств аграрної галузі та їх ресурсного забезпечення має передбачати насамперед розроблення державних програм підтримки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві, в яких доцільно запропонувати імплементувати це через інноваційний бізнес-інкубатор. Це дозволить зкооперувати суб'єкти господарювання за напрямом сприяння передачі технологій, співпраці з галуззю, інвесторами, дослідниками та науковцями, підтримки та активізації підприємницької діяльності тощо.

Список використаних джерел:

Мінерально-сировинна база України [Електронний ресурс] / Державний інформаційний геологічний фонд України. – Режим доступу: <http://www.geoinf.kiev.ua/base.htm>

Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Потриваєва Н. В. Оцінка ресурсного потенціалу підприємств Миколаївської області / Потриваєва Н. В., Довгаль О.В., Косюга Н.І., Сазонова В.В. // *Modern Economics*. – Миколаїв. – 2018. – Випуск 12. – С. 166-
DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V12\(2018\)-25](https://doi.org/10.31521/modecon.V12(2018)-25)

Andrusiv U. Ya. Methods of competitiveness assessment of agricultural enterprise in eastern Europe / O. V. Dovgal, M. V. Kravchenko, N. I. Demchuk, O. Y. Novikov, I. M. Lesik / *Regional Science Inquiry*. – 2017. – Vol. IX, (2), pp. 231-

Dovgal O. V. The methodological approaches to assessing the financial and

economic security of the enterprises in the agrarian sector / U. Y. Andrusiv , O. V. Dovgal, M. V. Kravchenko , A. E. Datsenko // Social and economic of sustainable development of regions. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2018. – p. 198-207.

Андрусів У. Я. Комплексний підхід до забезпечення раціонального використання енергетичних ресурсів / У. Я. Андрусів, І. М. Мазур // Бізнес Інформ. – 2017. – №1. – С. 44-49.

УДК:330.34:332.14

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ: ОГЛЯД УМОВ Й ІНСТРУМЕНТІВ

І. З. Савчин, Ю. С. Ігнат'єва

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: savshin.i@gmail.com*

Основною метою і результатом політики економічного розвитку регіонів мають бути: балансування та стимулювання розвитку регіонів, збільшення темпів економічного зростання і зменшення відмінностей регіонів за показниками доходу і розташування суб'єктів господарювання.

На сьогодні використовується поєднання двох типів регіональної політики – «концепція центру». Такий підхід передбачає підтримку регіонів і розвинених, і аутсайдерів. У межах ліберального підходу фінансові ресурси спрямовуються на умовах конкуренції, а в межах соціального – за критерієм допомоги (підтримки).

Це відповідає постулату Д. Бегга [1], у якому стверджується, що «регіональна політика є узгодженням завдань сукупної конкурентоспроможності економіки за умови стимуляції розвитку цільових регіонів, що часто представлена вибором «капітал – ефективність».

Досліджуючи якість та ефективність регіональної політики, що реалізується в Україні, доцільно зосереджувати увагу на двох основних чинниках, які впливають на її формування та здійснення.

Першим чинником є залежність від регіональної політики Європейського союзу (ЄС), другим чинником є реальні проблеми економічного розвитку регіонів, які повинні бути вирішені за допомогою конкретних інструментів політики економічного розвитку регіонів.

Не всі регіони рівномірно розвиваються і досягають необхідного рівня економічної ефективності. До причин слабкості регіонів можна зарахувати такі: 1) деградація в деяких регіонах промислового або житлового будівництва, 2) труднощі реалізації інвестиційного процесу і освоєння земель, 3) спонтанний і суб'єктивний спосіб розвитку міських регіонів органами державної влади ; 4) низький рівень доступу до базової соціальної інфраструктури, 5) неправильні зв'язки високо розвинутих центрів регіонів із прилеглими регіонами[2].